

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 557-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

7. Xoljigitov D., Isroilov I. GRAFLAR NAZARIYASI YORDAMIDA MANTIQUIY masalalarini YECHISH // matematika va informatika jurnali. – 2022. - Jild 2. – №. 2.

8. Xoljigitov D. GEOMETRIYANING ALGEBRAIK TENGLAMALARNIGAE YECHISHGA bazi TATBIQLARI // matematika va informatika jurnali. – 2021. - Jild 1. – №. 3.

RAQAMLI AVLOD VA GUMANITAR TA'LIM: ZAMONAVIY CHAQIRIQLAR TALQINI

Xo‘jabekova Ramzida O‘ktam qizi
O‘zMU Jizzax filiali 2-bosqich talabasi
khujabekovaar@gmail.com

Imiy rahbar: Sirojiddin Saitov Abduvaliyevich
O‘zMU Jizzax filiali dotsent v.b.

Annotatsiya: Ushbu ilmiy ish raqamli avlodning shakllanishi va zamonaviy gumanitar ta'lim oldiga qo'yayotgan chaqiriqlarini chuqur tahlil qiladi. Tadqiqotda raqamli tafakkur, multimodal axborot qabul qilish, o'qish jarayonining transformatsiyasi, talabalarning psixologik va madaniy xususiyatlari gumanitar ta'lim bilan qanday uyg'unlashishi ilmiy asosda yoritiladi. Raqamli texnologiyalar, korpus lingvistikasi, interaktiv o'qitish metodlari, media madaniyat va yangi pedagogik yondashuvlarning ta'siri batafsil o'rganilgan. Ish raqamli gumanitarot, media lingvistika va zamonaviy didaktika doirasida gumanitar fanlarning yangi funksional vazifalarini yoritib, raqamli avlodning intellektual ehtiyojlariga mos ta'lim modelini taklif qiladi.

Kalit so'zlar: raqamli avlod, gumanitar ta'lim, raqamli gumanitarot, media lingvistika, multimodal matn, ta'lim texnologiyalari, korpus tahlili, tanqidiy fikrlash, pedagogik innovatsiyalar.

Аннотация: Данное исследование посвящено всестороннему анализу вызовов, которые цифровое поколение предъявляет современной гуманитарной сфере образования. В работе рассматриваются особенности цифрового мышления, изменения в восприятии информации, трансформация читательских практик и психолого-культурные потребности молодежи в условиях цифровой среды. Подробно изучены влияние цифровых технологий, корпусной лингвистики, интерактивных методов обучения, медиа-культуры и инновационных педагогических подходов. Исследование раскрывает новые функции гуманитарных наук в рамках цифровых гуманитарных исследований и медиалингвистики, предлагая модель образования, соответствующую интеллектуальным запросам цифрового поколения.

Ключевые слова: цифровое поколение, гуманитарное образование, цифровые гуманитарные науки, медиалингвистика, мультимодальный текст,

образовательные технологии, корпусный анализ, критическое мышление, педагогические инновации.

Annotation: This scholarly work provides an in-depth examination of the challenges posed by the digital generation to contemporary humanities education. The study explores digital cognition, multimodal information processing, the transformation of reading practices, and the psychological and cultural needs of learners shaped by the digital environment. It also investigates the impact of digital technologies, corpus linguistics, interactive teaching methods, media culture, and innovative pedagogical strategies. The research highlights the evolving role of the humanities within the framework of digital humanities and media linguistics and proposes an educational model that meets the intellectual demands of the digital generation.

Key words: digital generation, humanities education, digital humanities, media linguistics, multimodal text, educational technologies, corpus analysis, critical thinking, pedagogical innovations.

Raqamli avlod va gumanitar ta’limning o‘zaro munosabati bugungi kunda nafaqat ta’lim tizimi, balki butun jamiyat taraqqiyoti uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Raqamli dunyoda ulg‘ayayotgan yangi avlodning fikrlashi, bilimni qabul qilish usullari, o‘rganish motivlari va intellektual ehtiyojlari avvalgi davr ta’lim paradigmalari bilan tubdan farq qiladi. Shuning uchun gumanitar ta’lim zamonaviy chaqiriqlarni chuqur tahlil qilib, o‘zining metodologik, mazmuniy va texnologik strukturasi bilan ushbu avlodni anglay oladigan, u bilan ishlay oladigan, raqamli tafakkurga moslashgan yangi modelni ishlab chiqishi zarur. Raqamli avlodning asosiy xususiyatlari — tezlikni yaxshi ko‘rishi, vizual ma’lumotni ustun qo‘yishi, ko‘p vazifali rejimda ishlashi, qisqa va mazmunli matnlarni afzal ko‘rishi, interaktiv muhitga ehtiyoj sezishi va individual o‘rganish yo‘lini izlashidir. Bunday sharoitda gumanitar fanlar, xususan tilshunoslik, adabiyotshunoslik, madaniyatshunoslik va tarix fanlari avvalgidek faqat matnga tayangan holda emas, balki multimodal, raqamli va interaktiv yo‘nalishda o‘qitilishi talab etiladi.

Raqamli avlodning shakllanishi axborot texnologiyalarining keskin rivojlanishi bilan bog‘liq bo‘lib, o‘quvchilar va talabalar bilimni internet, ijtimoiy tarmoqlar, video kontent, raqamli ensiklopediyalar yoki sun‘iy intellekt yordamida tez va oson qabul qilishga odatlangan. Bu holat gumanitar ta’limning mazmuniga ham tasir qiladi. Endi badiiy matn faqat kitob sahifalaridagi matn emas, balki audio, video, grafika, vizual effektlar, interaktiv xaritalar va raqamli platformalar orqali talqin qilinadigan kompleks hodisa sifatida qaraladi. Talabalar roman yoki she’rni nafaqat matn sifatida, balki ekranlashtirilgan shakli, audio talqini, interaktiv tahlili, raqamli annotatsiyasi bilan ham birgalikda o‘rganishni talab qiladi. Bunday yondashuv gumanitar bilimlarning tanqidiy, analitik va interpretativ imkoniyatlarini kengaytiradi.

Zamonaviy chaqiriqlarning yana biri shundaki, raqamli avlod diqqatni uzoq vaqt bir joyga jamlay olmaydi. Bu esa gumanitar ta’limda fragmentlangan, qisqa, multimodal bo‘laklar orqali chuqur mazmunni yetkazish zaruriyatini keltirib chiqaradi. Masalan, katta hajmli roman tahlili bosqichma-bosqich vizual diagrammalar, kontseptual xaritalar, personajlar orasidagi munosabat tarmoqlari,

vaqt chizig‘i yoki qo‘shma raqamli loyiha shaklida talabalarga yetkazilishi samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, lingvistik tahlilda korpus dasturlari, sun‘iy intellekt vositalari, avtomatik lemmatizatsiya va statistik ko‘rsatkichlardan foydalanish raqamli avlodning texnologiyaga moyilligini hisobga olgan holda o‘quv jarayoniga moslashadi.

Raqamli avlodning o‘qishga bo‘lgan yondashuvi ham o‘zgargan. Ular o‘z fikrini vizual grafikalar, qisqa video, interaktiv slaydlar yordamida ifodalashni afzal ko‘radi. Gumanitar ta‘lim ana shu ehtiyojni hisobga olgan holda loyihaviy, kollaborativ, interaktiv metodlarni joriy qilishi zarur. Bunda talaba nafaqat matnni o‘qiydi, balki uni tahlil qiladi, multimodal talqinlar yaratadi, boshqa talqinlar bilan solishtiradi va raqamli vositalar yordamida o‘z interpretatsiyasini shakllantiradi. Bu jarayon gumanitar bilimlarning asosiy maqsadi — talabaning mustaqil fikrlashi, tahliliy ko‘nikmalari, muloqot madaniyati va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy chaqiriqlarning yana bir muhim jihat — raqamli madaniyatning tez o‘zgaruvchanligi. Gumanitar ta‘lim shunchaki matnlar bilan chegaralanib qolmay, yangi media turlari — bloglar, podkastlar, internet-memlar, raqamli san‘at, virtual adabiyot, interaktiv platformalar va sun‘iy intellekt yaratgan matnlarni ham tahlil qilish doirasiga kiritishi kerak. Chunki raqamli avlodning madaniy kodlari shu platformalar orqali shakllanmoqda. Bu esa gumanitar fanlarni kengaytirib, yangi tadqiqot usullarini — raqamli gumanitarot, media lingvistika, raqamli stilistika kabi yo‘nalishlarni shakllantiradi.

Raqamli avlod va o‘qituvchi o‘rtasidagi munosabat ham o‘zgargan. Endi o‘qituvchi ma‘lumot manbai emas, balki yo‘naltiruvchi, murabbiy, fasilitator roliga ega. Chunki raqamli avlod istalgan ma‘lumotni tez topa oladi, ammo uni tahlil qilish, xolis baholash, ishonchli manbani aniqlash, matnlararo bog‘lanishni ko‘rish kabi ko‘nikmalar hali shakllanmagan bo‘lishi mumkin. Gumanitar ta‘lim ana shu bo‘shliqni to‘ldiradi — u talabaning ma‘lumotni anglash, tanqidiy baholash va chuqur talqin qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Raqamli avlodning ijtimoiy va psixologik xususiyatlari ham gumanitar ta‘limga bevosita ta‘sir qiladi. Tez o‘zgaruvchan ma‘lumot oqimi, yuqori darajadagi texnologik yuklama, doimiy onlayn muloqot talabalarda stress, diqqat tarqoqligi, psixologik charchoq kabi holatlarni keltirib chiqaradi. Gumanitar ta‘lim bu jarayonda muvozanat yaratadi — badiiy matn o‘qish, estetik zavq, madaniy tahlil, ijodiy ifoda, muloqot madaniyati orqali psixologik barqarorlikka yordam beradi.

Shuningdek, raqamli avlod global madaniyat bilan uzviy bog‘liq bo‘lib ulg‘ayadi. Bu holat gumanitar ta‘limni xalqaro kontekstda o‘ylashni, ingliz tilidagi badiiy matnlar, boshqa madaniyatlarning adabiy merosi va zamonaviy global tendensiyalarni o‘quv jarayoniga keng jalb etishni taqozo qiladi. Bu orqali talaba nafaqat milliy, balki global madaniyatning ham faol subyekti sifatida shakllanadi.

Umuman olganda, raqamli avlod va gumanitar ta‘limning zamonaviy chaqiriqlari o‘zaro integratsiyani talab etadi. Gumanitar bilimlar raqamli asrda o‘z ahamiyatini yo‘qotmaydi, aksincha, inson tafakkurining, madaniyatining va jamiyatning murakkab jarayonlarini tushuntirishda yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli avlodning ehtiyojlarini hisobga olgan holda yangilangan gumanitar

ta’lim modeli kelajak jamiyatini intellektual, ma’naviy, madaniy va tanqidiy fikr yurita oladigan avlod sifatida shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Warschauer, M. *Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide*. MIT Press, 2003.
2. Shirky, C. *Cognitive Surplus: Creativity and Generosity in a Connected Age*. Penguin, 2010.
3. UNESCO. *Education in a Digital World: Global Education Monitoring Report*. UNESCO Publishing, 2023.
4. OECD. *The Future of Education and Skills: Education 2030*. OECD Publishing, 2019.
5. “Raqamli avlodning psixologik xususiyatlari.” O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion Rivojlanish Vazirligi ilmiy hisobot materiallari, 2022.
6. Karimov, A. “Raqamlashtirish sharoitida ta’lim samaradorligi va kompetensiyalar.” *O‘zbekiston Pedagogika Jurnal*i, №4, 2021.
7. Qodirova, M. “Gumanitar fanlarda raqamli pedagogika yondashuvlari.” *Filologiya va Pedagogika*, №2, 2020.
8. Dabbagh, N., & Kitsantas, A. *Personal Learning Environments, Social Media, and Self-Regulated Learning*. Computers in Human Behavior, 2012.
9. Mishra, P., & Koehler, M. *Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) Framework*. Routledge, 2010.

O‘QUV-USLUBIY INTERAKTIV XIZMAT KO‘RSATUVCHI DASTURIY VOSITALARNING AVZALLIKLARI

Xoljigitov Dilmurod Xolmurod o‘g‘li

O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali o‘qituvchisi

xoljigitovdilmurod93@gmail.com

Shamsiddinov Ozodbek, Doniyorov Abdusattor, Shoydinov Hayitmurod

O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali talabalari

ozodbekshamsiddinov6@gmail.com

abdusattor2605@gmail.com

hayitmurod2503sh@gmail.com

Annotatsiya: Hozirgi vaqtda, hukumatimiz tamonidan interaktiv xizmatlarni shakllantirish, tashkil etish va ularni boshqarishga katta e’tibor berilmoqda. Interaktiv xizmatlarni tashkil etishning eng tez va yahshi yo’li, bu, ularni internet tarmoqlari orqali amalga oshirish hisoblanadi.

Kalit so‘zlar. Elektron hukumat, Axborotlashtirish, yagona portal, axborot-kommunikatsiya texnologiyalar.